

RIKTADE TRAKASSERIER OCH POLISHOT

Åtgärder beträffande fenomenen vid polisinrättningen i Sydvästra Finland
Johanna Kajander

11/2020

Referat

Författare	Examen	
Johanna Kajander	Polis (YH)	
Publikationens namn	Offentlighetsgrad	
Riktade trakasserier och polishot – Åtgärder beträffande fenomenen vid polisinrättningen i Sydvästra Finland	Offentlig	
Handledare	Lärdomsprovets form	
Sabina Jordan & Christian Romberg	Undersökande lärdomsprov	
Referat		
<p>Det blir allt vanligare att poliser råkar ut för riktade trakasserier och polishot. Eftersom riktade trakasserier och polishot är någonting som orsakar olägenhet hos den som blir utsatt, är det viktigt att inrättningen handskas med problemet på det mest ändamålsenliga sättet. I den här undersökningen ligger fokus på att ta reda på hur poliser som blivit utsatta för riktade trakasserier eller polishot upplevt att ärendet behandlats i sin helhet vid polis-inrättningen i Sydvästra Finland.</p> <p>I undersökningen har en fenomenografisk forskningsmetod använts. Materialet till min undersökning har samlats genom fyra kvalitativa intervjuer med poliser som råkat ut för riktade trakasserier och polishot. Resultatet presenteras i fem kategorier som framkommit genom analys av det empiriska materialet. De kategorier som uppstod är information och ansvar, arbetssäkerhet och -hälsa, stöd för personalen, beaktande av familjen och trygghet i hemmet samt polisverksamheten kring fenomenet.</p> <p>Undersökningen har varit till nytta för utvecklingen av åtgärderna beträffande riktade trakasserier och polishot vid polis-inrättningen i Sydvästra Finland.</p>		
Sidantal	Månad och år då granskningen skett	Lärdomsprovets kod (OPS)
22	11/2020	YH2018LP
Nyckelord		
Polisen, riktade trakasserier, polishot, upplevelser, åtgärder		

Tiivistelmä

Tekijä	Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike	
Johanna Kajander	Polis (YH)	
Julkaisun nimi	Julkisuusaste	
Riktade trakasserier och polishot – Åtgärder beträffande fenomenen vid polisinrättningen i Sydvästra Finland	Julkinen	
Ohjaajat ja opintoaine/opetustiimi	Opinnäytetyön muoto	
Sabina Jordan & Christian Romberg	Tutkimuksellinen opinnäytetyö	
Tiivistelmä		
<p>Poliiseihin kohdistuu yhä useammin maalittamista ja poliisiuhkauksia. Kyseiset ilmiöt aiheuttavat kohteelle suurta haittaa ja tämän takia on kaikkein tärkeintä, että poliisilaitos käsittelee ilmiötä tarkoituksenmukaisella tavalla. Tässä tutkimuksessa keskitytään selvittämään, miten maalittamisen tai poliisiuhkauksien kohteeksi joutuneet poliisit ovat kokeneet asian kokonaisvaltaisen käsittelyn Lounais-Suomen poliisilaitoksella.</p> <p>Tutkimuksessa on käytetty fenomenograafinen tutkimusmenetelmä. Tutkimuksen aineisto on koottu neljästä kvalitatiivisesta haastattelusta maalittamisen tai poliisiuhkauksien kohteeksi joutuneiden poliisien kanssa. Empiirisen aineiston analyysin kautta tutkimustulos esitetään viidessä kategoriassa. Kategoriat ovat tieto ja vastuu, työturvallisuus ja työhyvinvointi, henkilöstön tukeminen, perheen huomioiminen ja turvallisuus kodissa sekä poliisitoiminta ilmiön ympärillä.</p> <p>Tutkimus on ollut maalittamisen ja poliisiuhkauksien käsittelyn kehityksen kannalta hyödyllinen Lounais-Suomen poliisilaitokselle.</p>		
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)
22	11/2020	YH2018LP
Avainsanat		
Poliisi, maalittaminen, poliisiuhka, kokemuksia, käsittely		

INNEHÅLL

1 INLEDNING	1
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	2
1.2 AVGRÄNSNING	2
1.3 TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR	3
1.4 DISPOSITION	4
2 TEORI.....	4
2.1 DEFINITIONER	4
2.1.1 Riktade trakasserier.....	5
2.1.2 Polishot.....	5
2.2 LAGSTIFTNING	5
2.3 FÖREGRIPANDE SKYDDSÅTGÄRDER.....	6
2.4 INRÄTTNINGENS ÅTGÄRDER.....	6
2.5 ÅTGÄRDER EFTER KRITISKA SITUATIONER	6
3 MATERIAL OCH METOD	7
3.1 FENOMENOGRAFI.....	8
3.1.1 Hermeneutik.....	9
3.2 MATERIALINSAMLING	10
3.3 BEARBETNING AV MATERIALET	11
3.4 VAL AV INFORMANTER	12
3.5 FORSKNINGSETIK.....	13
3.6 ARBETETS RELIABILITET OCH VALIDITET	14
4 RESULTAT	15
5 SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION.....	16
REFERENSER.....	17

1 INLEDNING

Polisen råkar så gott som dagligen ut för någon form av våld. Vilken polis som står i tur för att bli utsatt för våld kan man inte veta på förhand, och därför är det viktigt att alla som jobbar inom polisorganisationen har kännedom om fenomenen *riktade trakasserier* (finska *maalittaminen*) och *polishot*.

I en artikel publicerad av Polisen (2019b) beskrivs riktade trakasserier som ett försök att på ett osakligt sätt påverka en enskild tjänstemans ageranden och vidare hela myndigheten. Det här leder till att förtroendet för myndigheten minskar, vilket i sin tur leder till att hela samhället och rättssystemet påverkas. På så sätt berör riktade trakasserier var och en. Det är viktigt att i ett tidigt skede upplysa poliser om fenomenet, så att situationen inte urartar sig och blir till ett samhällsproblem. (Polisen 2019b.)

Polisstyrelsen skickade ut en enkät till polispersonalen i oktober 2019 i syfte att kartlägga fenomenet *riktade trakasserier*. Enkäten besvarades av 834 personer, dvs. 8,2 procent av hela personalen. Tyngdpunkten i undersökningen var att ta reda på hur allmänt det är med riktade trakasserier bland polispersonalen, vilka följder riktade trakasserier har samt hur personalen i allmänhet förhåller sig till fenomenet. Ur enkätsvaren framkom även att en knapp tredjedel av de som svarat ansåg att arbetsgivarens åtgärder inte var tillräckliga gällande riktade trakasserier. Brister nämndes i bland annat följande: stöd för personalen, skydd av polisens identitet, ändringar i lagstiftningen och mer anvisningar. (Ibid.)

De brister som kom fram angående arbetsgivarens åtgärder i fall av riktade trakasserier var oroväckande. Jag ville ta reda på vilka åtgärderna är beträffande *riktade trakasserier* och *polishot* på polisinsättningen i Sydvästra Finland, men hittade inga föreskrifter och anvisningar om ämnet på intranätet. Som en följd av detta tog jag kontakt med en anställd vid polisinsättningen i Sydvästra Finland. Han ansåg att det skulle vara värdefullt att få information om tidigare utsatta polisers erfarenheter och upplevelser, så att polisinsättningen nästa gång kunde erbjuda de utsatta poliserna hjälp på ett bättre och mer effektivt sätt. Utöver poliser som råkat ut för riktade trakasserier skulle undersökningen även inkludera poliser som blivit utsatta för *polishot*. Lärdomsprovet är således ett beställningsarbete av en anställd vid polisinsättningen i Sydvästra Finland, i vilket stora delar av teorin och resultatet är sekretessbelagt. De sekretessbelagda delarna har tagits bort från den offentliga versionen.

Till mitt lärdomsprov har jag intervjuat fyra poliser som blivit utsatta för endera riktade trakasserier eller *polishot*. De svar som fås från undersökningen kommer förhoppningsvis att ge polisinsättningen i Sydvästra Finland värdefull information om polisernas upplevelser beträffande fenomenen. Eftersom utsattheten för riktade trakasserier eller *polishot* inte går

att avgöra själv, är det viktigt att dela kunskap om fenomenen inom organisationen. Den som blir utsatt för riktade trakasserier eller polishot ska ha lätt att få hjälp med behandling av de fysiska eller psykiska skador som uppstått, samtidigt som inrättningens åtgärder beträffande riktade trakasserier och polishot ska vara effektiva. Ifall det finns brister i åtgärderna kan det leda till sjukledighet och i värsta fall leda till att poliser byter jobb.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med mitt lärdomsprov är att ta reda på hur poliser som blivit utsatta för riktade trakasserier eller polishot upplevt att ärendet behandlats i sin helhet vid polisyrättningen i Sydvästra Finland. Utifrån syftet med undersökningen har följande undersökningsfrågor uppstått:

- Hurdant stöd har de poliser som blivit utsatta för riktade trakasserier eller polishot fått av arbetsgivaren/inrättningen?
- Har det funnits tillräckligt med kunskap om fenomenen, både från yrättningen sida och arbetstagarernas sida?
- På basis av de upplevelser som poliserna har av sina egna fall, vad tycker de att borde skötas på ett annat sätt?

1.2 Avgränsning

Alla fall av riktade trakasserier räknas inte som polishot, även om definitionerna av begreppen överlappar varandra. Riktade trakasserier och polishot innebär att en utomstående person eller en grupp personer på ett otillbörligt sätt försöker påverka polisen. I och med detta kommer både riktade trakasserier och polishot att inkluderas i min undersökning. Med utomstående syftas i den här undersökningen på en person eller en grupp personer som inte tillhör polisorganisationen. Fokus ligger på enskilda personer som blivit offer, och hur de upplevt att organisationen gett stöd åt dem.

Till min studie har jag intervjuat fyra poliser som utsatts för endera riktade trakasserier eller polishot och tagit reda på hur de upplevt att yrättningen handskats med problemet. I intervjufrågorna behandlas bakgrundsinfo om polisernas händelser, men betoningen ligger i att ta reda på om fenomenen är bekanta för poliserna sedan tidigare, hurdan stöd yrättningen gav samt hurdana stödåtgärder yrättningen erbjöd poliserna.

För att avgränsa min undersökning fokuserar jag på fall som skett i Sydvästra Finland för att jag utförde min praktik där. Till Sydvästra Finlands polisyrättnings verksamhetsområde hör

Egentliga Finland och Satakunta. Huvudpolisstationen är belägen i Åbo, och utöver den finns ytterligare elva polisstationer på området. (Polisen 2020.)

I intervjuerna behandlas inte föregripande skyddsåtgärder vad beträffar riktade trakasserier och polishot. Däremot presenteras detta kort i teorikapitlet för att upplysa läsarna om på hur många ställen kontaktuppgifter är till förfogande om dessa inte begränsas.

Poliser är inte ensamma om att utsättas för riktade trakasserier. Även hot riktade mot andra myndigheter än polisen förekommer. Bland annat har domare, åklagare och journalister utsatts för riktade trakasserier, men dessa har jag valt att avgränsa bort från min undersökning på grund av att de inte tillhör polisorganisationen.

1.3 Tidigare undersökningar

Anna Häkkinen (2020) har i sitt lärdomsprov fokuserat på poliser som blivit utsatta för långvariga riktade trakasserier och hur de upplever att riktade trakasserier har påverkat deras privatliv, anhöriga samt arbete. Vidare har Häkkinen (2020) tagit reda på vad poliserna anser att kunde förbättras inom lagstiftningen och arbetarskyddet angående riktade trakasserier. I sitt arbete har Häkkinen (2020) lyft fram polisernas besvikelse gentemot organisationens inställning till fenomenet. Problem som har kommit fram i Häkkinens (2020) undersökning som tangerar mitt lärdomsprov är bland annat passivitet kring ärendet både på förmans- och organisationsnivå. (Häkkinen 2020.)

Utöver Häkkinens (2020) lärdomsprov har jag inte hittat studier i Finland som skulle behandla det tema som jag fokuserar på, det vill säga ta reda på hur poliser som blivit utsatta för riktade trakasserier eller polishot upplevt att ärendet behandlats vid sin inrättning, som i det här arbetet riktar sig till polisyrättningen i Sydvästra Finland.

I Sverige finns myndigheten Brottsförebyggande rådet, vars uppgift är att sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete främst till regeringen och myndigheter inom rättsväsendet (Brottsförebyggande rådet 2020). Brottsförebyggande rådet använder begreppet *otillåten påverkan* vid fall av trakasserier, hot, våld, skadegörelse samt korruption riktade mot tjänstemän. Brottsförebyggande rådet har publicerat en rapport om *Otillåten påverkan mot myndighetspersoner* (2016) samt handboken *Att förebygga och hantera påverkansförsök* (2017). Dessa undersökningar tas inte i beaktande i mitt lärdomsprov, eftersom otillåten påverkan baserar sig på tjänstemannens uppfattning om vad som är otillåtet och olämpligt (Brottsförebyggande rådet 2017).

1.4 Disposition

Mitt lärdomsprov är indelat in i fem större helheter: inledning, teori, material och metod, resultat samt sammanfattning och diskussion. I kapitel 1 presenteras ämnet och vidare förklaras och framhävs varför ämnet är aktuellt och viktigt. I kapitel 2 definieras begreppen *riktade trakasserier* och *polishot*, aspekter kring lagstiftningen tas upp samt vilka åtgärderna är beträffande riktade trakasserier och polishot på enhets- och personalnivå. I kapitel 3 beskrivs vilken forskningsmetod som använts, hur jag gått tillväga med materialinsamlingen och hur materialet bearbetats. Utöver detta diskuteras även forskningsetik.

Kapitel 4 innefattar presentation och analys av resultatet från det insamlade materialet, det vill säga de kvalitativa intervjuer som gjorts. I kapitlet diskuteras förbättringsförslag som uppkommit ur intervjuerna samtidigt som egna idéer presenteras. I det sista kapitlet Sammanfattning och diskussion, går jag igenom hela processen och vidare diskuteras nya frågeställningar som framkommit.

2 TEORI

I detta kapitel redogörs för centrala begrepp som undersökningen innefattar. I kapitlet presenteras först definitionerna för *riktade trakasserier* och *polishot*. Efter att de ovannämnda begreppen presenterats redogörs för lagstiftningen, föregripande skyddsåtgärder, vartefter inrättningens åtgärder beträffande riktade trakasserier och polishot tas upp. Till sist behandlas den psykiska belastningen som fenomenen kan medföra, och med hjälp av vilka åtgärder den psykiska belastningen kan bearbetas. Vad som bör nämnas är att begreppen riktade trakasserier och polishot är i mitt lärdomsprov presenterade enligt Polisstyrelsens definitioner, medan delkapitel 2.4 behandlar hur fallen sköts vid polisnrättningen i Sydvästra Finland.

2.1 Definitioner

I detta kapitel redogörs för fenomenen *riktade trakasserier* och *polishot*. Definitionerna för begreppen har gjorts utgående från Polisstyrelsens definitioner så att läsaren ska förstå begreppen ur en polisiär synvinkel.

2.1.1 Riktade trakasserier

2.1.2 Polishot

2.2 Lagstiftning

I dagens läge finns det inte i lagstiftningen någon brottsrubricering som kriminaliserar riktade trakasserier. Riktade trakasserier är ett relativt nytt fenomen i och med sociala medier, och antalet riktade trakasserier har även ökat under de senaste åren. Problematiken i att bekämpa riktade trakasserier är att de flesta brott som tangerar fenomenet är målsägandebrott, och således kan inte polisinrättningen vidta åtgärder i ärendet om inte den utsatta polisen gör det. Vidare balanserar riktade trakasserier ofta på gränsen till yttrandefrihet, och ofta försvaras gärningen med att man har yttrandefrihet och grundläggande rättigheter. Det här betyder dock inte att man ska kunna begå brott mot och såra tjänstemän med yttrandefriheten som en ursäktande grund. Vad som ytterligare försvårar problematiken är att man kan vara anonym på diskussionsforum och sociala medier, och det blir på så vis svårare att få reda på vem som står bakom trakasserier. (Inrikesministeriet 2019; Polisen 2019a; Finlands Juristförbund 2019.)

De brott som i den nuvarande lagstiftningen kan bli aktuella beträffande riktade trakasserier hittas i Strafflagens 16 kapitel om brott mot myndigheter, 24 kapitel om kränkning av integritet och frid samt om ärekränkning, samt 25 kapitel om brott mot friheten. I Strafflagens 16 kapitel kan paragraferna 1§ våldsamt motstånd mot tjänsteman, 2§ motstånd mot tjänsteman och 3§ hindrande av tjänsteman tillämpas beträffande riktade trakasserier. I kapitel 24 kan 1a§ brott mot kommunikationsfriden, 8§ spridande av information som kränker privatlivet, 8a§ grovt spridande av information som kränker privatlivet, 9§ ärekränkning samt 10§ grov ärekränkning bli aktuella. Ytterligare hittas det i Strafflagens 25 kapitel två paragrafer som kan kopplas ihop med riktade trakasserier, 7§ olaga hot samt 7a§ olaga förföljelse. (Finlands Juristförbund 2019.)

Av dessa brott är 24:1a, 24:8, 24:8a, 24:9, 24:10 samt 25:7 brott som i dagens läge är målsägandebrott. Många tjänstemän vill inte föra ärenden vidare till rätten på grund av rädsla för ökade trakasserier, den långvariga processen och risken att måsta stå för rättegångskostnaderna. (Ibid.)

Polisstyrelsen, riksåklagarämbetet och lagmännen vid tingsrätterna har utarbetat ett lagförslag, i vilken parterna kommer fram med tre punkter som borde förnyas eller läggas till. Lagförslagets huvudsakliga innehåll är att föreslå kriminalisering av riktade trakasserier

mot myndigheter, och vidare att få vissa brottsrubriceringar som passar in på riktade trakasserier ändrade från målsägandebrott till brott som lyder under allmänt åtal. Den tredje punkten som parterna vill lyfta fram är att möjliggöra åtgärder som förbättrar tjänstemannens ställning i fråga om ersättningar för rättegångskostnader på ett bredare plan än i dagsläget. (Polisen 2019a; Riksdagen 2019.)

I lagförslaget har det lagts till två nya paragrafer i Strafflagens 16 kapitel med brottsrubriceringarna 3a§ riktade trakasserier mot myndigheter (finska *viranomaisten maalittaminen*) samt 3b§ grovt riktade trakasserier mot myndigheter (finska *törkeä viranomaisten maalittaminen*). Lagförslagets paragraf om riktade trakasserier mot myndigheter lyder:

Den som självständigt agerar eller startar eller deltar i en aktivitet, i vilken en myndighets tjänsteman eller närstående till denna, på grund av arbetsuppgifter inom myndigheten, som stör, hotar, framför falska påståenden, sprider eller på något annat motsvarande sätt skadar eller försvårar tjänstemannens verksamhet eller beslutsfattande i tjänst på nuvarande eller kommande tjänsteuppdrag ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *riktade trakasserier mot tjänstemän* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Till riktade trakasserier mot myndigheter gör sig skyldig även den, som medvetet erbjuder en plattform för att utöva de medel som nämns i momentet. (Min översättning.)

Utöver de nya paragraferna har det även föreslagits att Strafflagens 24 kapitel 1a§ brott mot kommunikationsfrid, 10§ grov ärekränkning samt 25 kapitel 7§ olaga hot ska lyda under allmänt åtal ifall dessa brott har orsakats på grund av tjänstemannens arbetsuppgifter. Lagförslaget har i sin helhet remitterats till lagutskottet den 27.11.2019 av Riksdagen. (Riksdagen 2019.)

2.3 Föregripande skyddsåtgärder

2.4 Inrättningens åtgärder

2.5 Åtgärder efter kritiska situationer

Med kritisk situation i detta sammanhang syftas det på en exceptionell händelse som en arbetstagare mött i arbetet, och händelsen kan väcka stressreaktioner hos arbetstagaren som är skadliga för hälsan. Det är individuellt hur var och en reagerar på exceptionella händelser, och ofta spelar yrkesidentiteten, arbetserfarenheten och livssituationen roll i hur dessa händelser upplevs. (POL-2019-14546.)

Utöver att en ovan nämnd exceptionell händelse skulle inträffa, handskas poliser med psykisk belastning i sitt yrke. Orsaken till detta är att polisen ofta larmas till en plats där medborgare har bemötts av kritiska eller oväntade situationer, och där det behövs professionell hjälp. Vid kritiska eller oväntade situationer ser och upplever polisen nästan varje dag sådant som en vanlig medborgare aldrig behöver bemöta. Det kan bland annat vara fråga om en olycka, någon som har omkommit samt icke-önskvärda beteenden, liksom aggressivitet och fientlighet. Alla dessa faktorer belastar psyket på ett eller annat sätt, och för vissa poliser mer än andra. (Julin 2020.)

Utöver de händelser som sker på fältet uppstår det även psykisk belastning i arbetet i form av knappa resurser, tidsbrist och övertid. Alla dessa faktorer bidrar till arbetstagarens välmående. Poliser utsätts konstant för negativa händelser och beteenden, vilket syns som psykisk belastning. Den psykiska belastningen speglas även till fritiden, och kan påverka hur poliser agerar och betar sig. I och med dessa händelser som sker i det vardagliga arbetet kan det vara mycket påfrestande ifall det kommer ytterligare en utomstående faktor som påverkar ens välmående, det vill säga exceptionella händelser så som riktade trakasserier och polishot. Arbetsförmågan försämras snabbare i polisycket än i andra yrken, vilket kan korreleras med den psykiska belastning som poliser bär på. Då man är utsatt för förlängd arbetsrelaterad stress minskar orken och man känner sig utmattad, vilket till slut kan leda till utbrändhet (engelska *burnout*) och sjukledighet. I sådana här fall är det viktigt att känna igen att man mår dåligt, och då lönar det sig att söka professionell hjälp hos en psykolog. (Ibid.)

Ett avlastningssamtal (engelska *defusing*) ska hållas samma dag som den kritiska situationen skett, och tanken med avlastningssamtal är att polisen som upplevt en kritisk situation får tala ut om de känslor som uppstått direkt efter händelsen. Genom att hålla ett avlastningssamtal klarnar det även upp ifall det finns behov för krisbearbetning (engelska *debriefing*). Krisbearbetning är mer omfattande än avlastningssamtal, och ordnas ofta ett par dagar efter att den kritiska situationen hänt. Krisbearbetningen dras av någon som fått utbildning i ämnet, och krisbearbetningens syfte är att diskutera kring händelsen, men också kring de känslor som uppstått. Krisbearbetningen kan ta flera timmar och kan även ordnas fler än en gång. (Pelkonen 2005, 19–20.)

3 MATERIAL OCH METOD

I kapitlet presenteras den valda forskningsmetoden fenomenografi, och motiveringar till varför den metoden lämpar sig bäst till min undersökning. Utöver den valda forskningsmetoden presenteras kort hur jag fått kontakt med informanterna. Därefter

redogörs för hur materialet insamlats samt bearbetats, och vidare diskuteras forskningsetiska principer. Kapitlet avslutas med viktiga aspekter angående arbetets validitet och reliabilitet.

3.1 Fenomenografi

För att kunna ge sig in på forskning måste man veta vad som forskas, men även hur det ska forskas. Denna undersökning grundar sig på ett vetenskapligt förhållningssätt som kallas fenomenografi. Grundtanken inom fenomenografi är att studera människors uppfattningar av olika händelser i verkligheten. Vanligt inom fenomenografi är att forskaren utgår ifrån öppna kvalitativa intervjuer, vilket jag har gjort i mitt lärdomsprov. Genom kvalitativa intervjuer får informanten fritt berätta om sina upplevelser och sina uppfattningar kring upplevelsen med egna ord, varefter forskaren analyserar det sagda. (Patel & Davidson 2019, 37–38.)

Med kvalitativ forskning finns det frihet i vad som kan studeras och man behöver inte begränsas av olika nämnare. Vid enkätundersökningar måste till exempel en stor mängd deltagare svara på enkäten för att forskningen ska uppnå ett sanningsenligt svar, eller beträffande experiment kan det bli svårt att skapa nödvändiga förutsättningar för att experimentet ska ha en betydelse. Det är utmanande att ge en enda definition av kvalitativ forskning för att inte göra definitionen för snäv eller för vid, men man kan lista åtminstone några utmärkande drag för kvalitativ forskning. Första utmärkande draget i kvalitativ forskning är att man studera människors liv under verkliga förhållanden. I kvalitativ forskning betonas att människor lever sina liv utan att begränsas eller vara beroende av en forskning. Vardagliga levnadssätt, uttryck och interaktioner fås ur det verkliga livet. (Yin 2013, 18–22.)

Huvudsyftet i kvalitativ forskning ligger i att återge åsikter och synsätt av de människor som ingår i studien. Forskningen ger således en genuin bild av människors liv ur deras eget perspektiv, utan värderingar eller förutfattade meningar. Genom kvalitativ forskning fås en uppfattning om sammanhang och omständigheter som människor lever i, vilket har en stark inverkan på människors göranden. Dessa omständigheter och sammanhang är svåra att behandla inom andra samhällsvetenskapliga metoder. Vidare är strävan att samla in, sammanställa och presentera data från många olika källor istället för bara en. Med detta syftas på att en forskare förmodligen använder sig av bland annat intervjuer, observationer och tidigare studier, som till slut resulterar i en tillförlitlig och trovärdig studie. (Ibid.)

Efter att forskaren samlat in sitt material och materialet ska analyseras, delas analysen inom fenomenografi upp i fyra olika steg. Först är det meningen att forskaren bekantar sig med

det material, eller data, som anskaffats genom intervjuer och av det bilda en helhetsbild. Följande steg är att hitta likheter i de intervjusvar man samlat, samtidigt som det är lika viktigt att finna olikheter. Tredje steget är att bilda olika kategorier på basis av de studerade intervjusvaren, och det sista skedet är att studera och finna en struktur i de kategorier som bildats. (Patel & Davidson 2019, 37–38.)

Det är viktigt att forskaren noggrant studerar intervjusvaren som helhet, men även som enskilda svar. En noggrann analys av materialet gör att forskaren hittar ett mönster, som till slut utgör grunden för de kategorier som bildas. Det är viktigt att komma ihåg att dessa kategorier som bildas inte får överlappa varandra, utan de ska vara tydligt formulerade till vilken kategori en utsaga kopplas till. Till sist är det meningen att knyta samman dessa kategorier. Det här är en process som är tidskrävande, men som till slut hjälper forskaren att bilda ett logiskt och sammanhängande resultat. (Ibid.)

3.1.1 Hermeneutik

Hermeneutiken baserar sig på tolkningslära. Som forskare ska man närma sig forskningsobjektet subjektivt, med den förståelse man själv har byggt upp av intryck, känslor och tankar. Efter att först ha studerat ett objekt går man sedan till att se helheten i forskningsproblemet, där man hela tiden bygger på med nya uppfattningar och tankar. Det här leder till att helheten lever och utvecklas konstant. (Patel & Davidson 2011, 25–36.)

Hermeneutiken kan definieras som två cirkelar, där den kognitiva och normativa cirkeln möts. Den kognitiva cirkeln grundar sig på förståelsen, och med hjälp av den kan man komma fram till specifika frågeställningar, som även kallas för förhandsteorier. Då man hänvisar till den normativa cirkeln talar man om socialt grundade fördomar. Dessa fördomar bildas hos varje individ beroende på egna värderingar och uppfattningar, men även av den miljö man lever i. Vid till exempel en intervju möts två individers uppfattningar, och det är då viktigt för forskaren att kritiskt pröva sin egen uppfattning för att få en bra intervju. Man ska komma ihåg att inte enbart ta upp saker som stöder den egna uppfattningen. (Holme & Solvang 1997, 95–98.)

Innan intervjuerna hade jag bekantat mig med fenomenen och åtgärdsprogrammen för riktade trakasserier och polishot. Det bildade således en uppfattning om hurdana åtgärder som vidtas vid olika tillfällen. Genom intervjuerna har jag fått ny förståelse för fenomenen genom informanternas uppfattningar om händelserna, vartefter jag har tolkat intervjusvaren både som en helhet och som enskilda svar.

3.2 Materialinsamling

Grunden för en forskningsstudie ligger i datainsamlingen, som i en kvalitativ studie fås bland annat genom fyra aktiviteter: intervjuer, observationer, insamling och granskning av material samt känslolntryck. Genom intervjuer och samtal ligger fokus i att få reda på hur människor beter sig i vissa situationer. Problematiken med intervjuer är att data blir begränsad till de interaktioner forskaren haft med informanterna, och på vilket sätt beteenden och uppfattningar presenterats av informanten. Intervjuerna kan ge viktig information om informanternas uppfattningar, men dessa uppfattningar kan aldrig återges korrekt som det faktiskt gick till. (Yin 2013, 133–135.)

I mitt arbete strävar jag efter att få en djupare förståelse av hur de utsatta poliserna upplevde polisinsamlingens stödåtgärder, och därför har jag valt en kvalitativ metod framom en kvantitativ. En kvantitativ studie kunde kanske ha gett en överblick över hur utsatta poliser i allmänhet tycker att polisinsamlingen skött sin del, men med detta lärdomsprov eftersträvas att undersöka de faktiska upplevelserna, och till det ändamålet är en kvalitativ forskningsmetod det rätta valet.

Det finns många former för hur intervjuer verkställs, men det finns två huvudkategorier: strukturerade intervjuer och kvalitativa intervjuer. Vid strukturerade intervjuer använder forskaren sig av ett noga planerat manus för hur hela intervjun ska gå till. Strukturerade intervjuer betyder att forskaren har ett frågeformulär med alla intervjufrågor färdigt listade, forskaren tar en formell roll som intervjuare och försöker vid varje intervju att bete sig på samma sätt för att alla intervjuer ska bli så lika som möjligt. I strukturerade intervjuer är frågorna ofta slutna frågor. (Yin 2013, 136–138.)

Inom kvalitativ forskning är kvalitativa intervjuer den mest använda formen av intervjuer. I kvalitativa intervjuer har forskaren inget manus för intervjun. Forskaren har en grundtanke för intervjuens struktur och vilka frågor som ska ställas, men specifika frågor ställs beroende på hurdana svar som fås. Interaktionen i kvalitativa intervjuer blir mera likt en diskussion. Denna typ av intervju lämpar sig även för gruppintervjuer. Till skillnad från slutna frågor i strukturerade intervjuer strävar man till motsatsen i kvalitativa intervjuer, det vill säga så öppna frågor som möjligt. Med kvalitativa intervjuer strävar forskaren till att informanten berättar och formulerar sina uppfattningar så fritt som möjligt med egna ord. (Ibid.)

I intervjuerna användes semistrukturerade intervjuer. Det här betyder att forskaren kan lista upp färdiga teman som ska diskuteras eller att ha färdigt listat upp frågor som kan behandlas. I vilken ordning teman och frågorna behandlas är inte väsentligt, utan huvudsaken är att intervjupersonerna har frihet i att utforma sina svar. (Patel & Davidson 2011, 81–82.)

Innan intervjuerna påbörjades var det av stor vikt att jag hade bekantat mig med ämnet. Riktade trakasserier har som fenomen varit mycket framme i medier den senaste tiden, medan polishot är något som inte nämnts. För att få en uppfattning om den enskilda polisens samt polisinskrivningens åtgärder beträffande riktade trakasserier och polishot, läste jag Polisstyrelsens samt Sydvästra Finlands polisinskrivnings föreskrifter och anvisningar beträffande fenomenen. Utöver detta har en diskussion med en anställd vid polisinskrivningen i Sydvästra Finland hållits om temat för mitt lärdomsprov. Genom att ha läst mig in på fenomenen samt åtgärdsplanerna, har jag fått en helhetsbild över hur processen går till, och tack vare detta har valida frågor kunnat ställas i intervjuerna.

Intervjuerna hölls i augusti och september 2020, och alla intervjuer antecknades skriftligt direkt på dator i samband med intervjun. Vid anteckning av materialet är det viktigt att fånga uttryck och kroppsspråk från informanten, samtidigt som allting ska skrivas ner för att ingenting väsentligt glöms bort. Vid sådana här skeden uppstår förkortningar, ofullständiga meningar och till en viss mån otydliga anteckningar. Dessa anteckningar bör bearbetas så fort som möjligt för att minska förvirring vid ett senare skede. Kvalitativ bearbetning kan även göras med hjälp av en så kallad löpande analys, det vill säga man börjar analysera materialet direkt efter att man fått en intervju gjord. Under en löpande analys är det lätt att arbeta med materialet då det ännu är i färskt minne. Bearbetningen av intervju svaren innefattade för min del en blandning av dessa tillvägagångssätt, det vill säga jag bearbetade texten direkt genom att rätta stavfel och skriva ut förkortningar, varefter jag analyserade materialet. (Yin 2013, 164–166; Patel & Davidson 2011, 119–122.)

3.3 Bearbetning av materialet

Då allt material har insamlats är följande steg analyskedet, som kan delas upp i två olika faser. Den första fasen innefattar sammanställning, demontering och remontering, medan den andra fasen innefattar tolkning och analys av data. Första fasen börjar med att anteckningarna sorteras grundligt, både de som fåtts genom fältarbete men också de som samlats via annan datainsamling. Det här steget kallas för sammanställning. Data ska på ett systematiskt sätt organiseras så att forskaren lättare hittar bland sina anteckningar samtidigt som materialet är sammanställt på ett vettigt och för forskare logiskt sätt. På det här sättet har forskaren bildat sig en egen databas. (Yin 2013, 179–182, 184.)

Efter att alla data sammanställts är det följande steget att demontera data. Idén med demontering är att forskaren bryter ner sitt material till mindre delar, vilket gör det lättare att remontera data. I demonteringskedet kan forskaren redan ha hittat ett visst mönster i sina

data, men det är i remonteringskedet som de verkliga kategorierna hittas. Tanken är att forskaren leker med data, och på så sätt hittas mönster i det insamlade materialet. (Yin 2013, 180–182, 188, 192–193; Johannessen m.fl. 2017, 412.)

I den andra fasen i analysskedet är tanken att tolka, dra slutsatser och knyta ihop hela forskningsarbetet samtidigt som den här fasen är det intressantaste skedet av forskningen. Tolkningsfasen svetsar samman hela analysen och är därmed höjdpunkten av analysfasen. (Yin 2013, 203–205.)

För att kvalitativt kunna analysera innehållet i materialet som anskaffats kan man använda sig av kategorisering. En vanlig teknik som används är att organisera materialet och kategorisera det med kodord. På så sätt får forskaren en helhetsbild av de teman som förekommer i materialet. Ifall samma tema upprepas i olika intervjuvar, är även dessa värda att kategoriseras. (Johannessen m.fl. 2017, 412.)

I början av lärdomsprovet formulerades några undersökningsfrågor utgående från undersökningens syfte. Undersökningsfrågorna tillsammans med resultat ur Polisstyrelsens enkät angående riktade trakasserier samt Polisstyrelsens föreskrifter och anvisningar, utgör grunden för intervjufrågorna. Till en början kategoriserades intervjuvaren enligt de frågor som ställts i intervjun. Vid djupare analys av materialet lämnades vissa intervjufrågor inklusive svar bort, eftersom de inte var väsentliga med tanke på undersökningens syfte. Därefter försökte jag hitta gemensamma nämnare i intervjuvaren. Efter att en intervju hållits, antecknade jag direkt vilka upplevelser som informanten ansett vara viktiga att ta upp, och gjorde skilda kategorier för dessa. I kapitel 4 presenteras resultatet, och vidare redogörs för vilka kategorier som uppstått.

3.4 Val av informanter

Genom att avsiktligt välja specifika datainsamlingsenheter som innehåller sådan data som är mest relevant för studien är ett urval som forskaren kan göra. Forskaren borde till exempel avsiktligt välja informanter som kunde tänkas ha olika åsikter om ämnet är forskaren själv. Dessa typer av val kallas avsiktliga urval. Utöver avsiktligt urval kan även bekvämlighetsurval, snöbollsurval eller slumpmässiga urval tillämpas. Bekvämlighetsurvalet betyder att forskaren använder sådana datainsamlingsenheter som är lättillgängliga, vilka i sin tur sällan är de mest informativa. Snöbollsurvalet i sin tur leder från en enhet till en annan, och kan anses ändamålsenligt såtillvida att det inte görs på grund

av att det är bekvämt. Den sista urvalstypen är slumpmässiga urval, och då är det främst fråga om stickprov. Dessa lämpar sig sällan till kvalitativa studier. (Yin 2013, 93–94.)

Fyra poliser som endera råkat ut för riktade trakasserier eller polishot ställde upp för intervju. Informanterna har råkat ut för riktade trakasserier och polishot inom en tidsfrist på två år från 2018 fram till våren 2020. Jag kommer inte noggrannare att specificera hur många av informanterna som blivit utsatta för endera riktade trakasserier alternativt polishot. Till undersökningen har intervjuats både män och kvinnor. Hur länge poliserna jobbat inom yrket har inte haft någon betydelse, och har därför heller inte registrerats. Eftersom polisinsatsernas åtgärder beträffande riktade trakasserier och polishot i stora drag är de samma, har svaren behandlats och analyserats gemensamt.

3.5 Forskningsetik

Målet med allt forskningsarbete är att få fram kunskap som är så trovärdigt som möjligt, men forskning är också viktigt för människan samt för samhällets utveckling. Därför finns det ett visst krav på hur forskning bedrivs, och också på att väsentliga frågor tas upp samtidigt som undersökningen håller hög kvalitet. Innan man börjar forska och använda sig av olika informanter ska man vara medveten om vilka skyldigheter och ansvar man som forskare har. Det här betyder att man måste som forskare hitta en balans mellan forskningens allmänna nytta och skydd mot insyn i till exempel individens privatliv. (Vetenskapsrådet 2002; Patel & Davidson 2011, 62–63.)

I och med att intervjuerna har varit en väsentlig del av mitt arbete, har jag bekantat mig med fyra etiska huvudkrav som skyddar de individer som ställer upp i forskningen. Betoningen ligger i att de som används som informanter inte får utsättas för olägenheter, som till exempel fysisk eller psykisk skada, kränkning eller förödmjukelse. (Ibid.)

De huvudkrav som bildats är *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* samt *nyttjandekravet*. Med *informationskravet* syftas på att personen som ställer upp för intervjun ska veta till vilket ändamål dennes insats kommer att användas. Vidare är det av vikt att betona att deltagandet är frivilligt, och att intervjun kan avbrytas mitt i ifall informanten så tycker. Här kommer *samtyckeskravet* in i bilden. Ifall informanten vill avbryta intervjun i mitten, ska det vara fullt möjligt utan någon som helst påtryckning av forskaren. Alla informanter i mitt arbete gav intervjun på sin arbetstid och på sin arbetsplats. (Vetenskapsrådet 2002.)

Eftersom utsatthet för riktade trakasserier och polishot är en känslig sak, ville jag att första kontakten till de utsatta poliserna skulle komma av en anställd vid polisnärheten i Sydvästra Finland, som är medveten om vad de varit med om. Ett e-postmeddelande skickades till ett antal poliser som arbetar inom Sydvästra Finlands polisdistrikt, i vilket det meddelades att jag gör ett lärdomsprov som handlar om riktade trakasserier och polishot. Jag fick veta vilka personer som var frivilliga, varefter jag kontaktade dem med ett följebrev per e-post. Orsaken till att jag inte själv ville kontakta de utsatta poliserna angående intervjun berodde dels på det att den anställda vid polisnärheten i Sydvästra Finland känner till vem som blivit utsatt, dels för att de utsatta poliserna på så sätt skulle veta att jag inte råkat höra att de blivit utsatta och på basis av det kontaktat dem.

I och med att en anställd vid således är medveten om vilka poliser som ställer upp för intervjun, är de således inte anonyma för honom. Det här kan leda till en viss problematik vid redovisningen av resultatet. Här kommer det tredje kravet fram, det vill säga *konfidentialitetskravet*. Beträffande *konfidentialitetskravet* är det viktigt att informanterna inte kan identifieras på basis av deras svar. Det sista kravet, *nyttjandekravet*, syftar på att den information och de uppgifter som fås av informanterna inte får användas till annat ändamål än forskning. (Vetenskapsrådet 2002.)

För att hålla poliserna så anonyma som möjligt har jag valt att inte märka ut i analys- och resultatdelen vilken informant som svarat vad på respektive fråga. Jag kommer att blanda alla svar in i en text, så att det därav blir omöjligt att identifiera vem som sagt vad. Till informanterna nämndes även innan intervjuerna att en redovisning av intervju svaren kommer att ges åt en anställd vid polisnärheten i Sydvästra Finland, som sedan i sitt egna arbete kommer att utnyttja resultaten. Här betonades dock att allas svar även i detta fall skulle blandas och redovisas på ett sådant sätt, att den anställda inte specifikt kan urskilja vem som har sagt vad.

Eftersom de föreskrifter och anvisningar som jag studerat och använt mig av innehåller sekretessbelagt material, har det varit nödvändigt för mig att få forskningslov. Forskningslovet har fås av en anställd vid polisnärheten i Sydvästra Finland, som även är beställare av arbetet.

3.6 Arbetets reliabilitet och validitet

Tillförlitlighet och trovärdighet är de viktigaste nämnarna inom kvalitativ forskning, och för att uppnå dessa finns det tre viktiga grunder. Den första är transparens, som i det här

sammanhanget betyder att allting som forskaren skriver och dokumenterar ska vara förståeligt även för någon som inte arbetar med studien. All data som samlats in ska vara tillgänglig för granskning. Följande viktiga grund är att man måste arbeta metodiskt för att uppnå en tillförlitlig och trovärdig studie. Det här betyder att man noggrant måste dokumentera olika skeden i forskningsprocessen, vilket gör att det finns mindre risk för förvrängning i forskningen. Att arbeta metodiskt innebär även att forskningsarbetet är noggrant gjort, samt att källor, data och procedurer som gjorts granskas av forskaren innan forskningen presenteras. Den sista grunden är att hålla sig till beläggen. Slutsatserna i studien ska grunda sig på den data som insamlats och analyserats på ett öppet och ärligt sätt. Genom att ha alla dessa nämnare i sitt arbete uppnår man en tillförlitlig och trovärdig studie. (Yin 2013, 31–33.)

Strävan till att uppnå en valid kvalitativ forskning är inte helt problemfritt. Studiens validitet granskas genom hela forskningsprocessen. Sättet på vilket forskaren tillämpar och använder den insamlade teorin i samband med hur tolkningar och uppfattningar framställs påverkar validiteten. (Holme & Solvang 1997, 94–95; Patel & Davidson 2011, 106.)

4 RESULTAT

I detta kapitel redogörs för resultatet av undersökningen, som fåtts genom tolkning och analys av det empiriska materialet. Resultatet presenteras i form av citat och kopplas samman med teorin för att bilda en helhet. Citaten presenteras som numrerade exempel. Olika kategorier har bildats baserat på undersöknings- och intervjufrågorna samt de svar som fåtts av intervjuerna. De kategorier som uppstod är följande:

1. Information och ansvar
2. Arbetssäkerhet och -hälsa
3. Stöd för personalen
4. Beaktande av familjen och trygghet i hemmet
5. Polisverksamheten kring fenomenen

5 SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION

Syftet med mitt lärdomsprov var att ta reda på hur poliser som blivit utsatta för *riktade trakasserier* eller *polishot* upplevt att ärendet behandlats i sin helhet vid polisinsättningen i Sydvästra Finland. Utöver huvudsyftet hade jag listat undersökningsfrågor som jag ville få svar på. I undersökningsfrågorna lyftes fram frågor som hurdant stöd de utsatta poliserna ansåg att de hade fått av insättningen, hurdan kunskap det fanns om fenomenen samt ifall de utsatta poliserna ansåg att polisinsättningen kunde ha gjort någonting på ett annat sätt.

För att få vetskap om vad fenomenen riktade trakasserier och polishot betyder, läste jag Polisstyrelsens anvisningar och föreskrifter angående fenomenen, olika artiklar publicerade av Inrikesministeriet, Finlands Polisorganisationers Förbund, Finlands Juristförbund och polisen samt Anna Häkkinens (2020) lärdomsprov som behandlade riktade trakasserier.

Till mitt lärdomsprov intervjuade jag fyra poliser som hade blivit utsatta för endera riktade trakasserier eller polishot. Dessa fyra informanter har alla varit frivilliga att ställa upp, och första kontakten till dem gjordes av en anställd vid polisinsättningen i Sydvästra Finland. Intervjuerna sköttes under informanternas arbetstid, på deras arbetsplats.

Genom analys av intervju svaren bildades fem kategorier: information och ansvar, arbetssäkerhet och -hälsa, stöd för personalen, beaktande av familjen och trygghet i hemmet samt polisverksamheten kring fenomenen.

Idén för mitt lärdomsprov uppstod från de svar som framkom i Polisstyrelsens enkät i syfte att kartlägga fenomenet *riktade trakasserier*. Teorin för undersökningen har tagits ur artiklar skrivna av Polisstyrelsen, polisens interna källa Sinetti samt ur föreskrifter och anvisningar. Vidare har jag inte själv kunnat välja och påverka vilka informanter som ställde upp för intervjuerna. Några av informanterna har bett om en sammanfattning av den egna intervjun per e-post, vilken har skickats till dem innan lärdomsprovet publicerades. Genom att granska undersökningens syfte, undersökningsfrågorna och teorin tillsammans med metodvalet och resultatet, stärks undersökningens reliabilitet och validitet.

Ur insättningens synvinkel är det svårt att veta vilka åtgärder som ska vidtas då man handskas med nya fenomen, och det finns mycket att lära av. Det har varit intressant och givande att arbeta med lärdomsprovet. Jag har lärt mig mycket om både forskning, intervjuer, fenomenen och åtgärderna kring dem.

Referenser

Anonym muntlig källa 28.04.2020. Anställd vid polisnärheten i Sydvästra Finland.

Brottsförebyggande rådet 2020: *Om Brottsförebyggande rådet*. Finns att läsa:
<https://www.bra.se/om-bra.html> Läst 18.03.2020

Brottsförebyggande rådet 2017: *Att förebygga och hantera påverkanförsök – en handbok*. Stockholm, AJ E-PRINT AB. Finns att läsa:
https://www.bra.se/download/18.5484e1ab15ad731149e3542d/1490771005440/2017_Attaforebygga_och_hantera_paverkansforsok_handbok.pdf Läst 18.03.2020.

Brottsförebyggande rådet 2016: *Otillåten påverkan av myndighetspersoner – En uppföljning – Rapport 2016:13*. Stockholm, Lenanders Grafiska AB. Finns att läsa:
https://www.bra.se/download/18.3c6dfe1e15691e1603e6093a/1473246912101/2016_13_Otillaten_paverkan_mot_myndighetspersoner.pdf Läst 18.03.2020

Finlands Juristförbund 2019: *Maalittaminen tulee kriminalisoida*. Bilaga Lainsäädännölliset muutostarpeet viranomaisten maalittamisen puuttumiseksi (Dn:o 63/5/2019). Finns att läsa:
<https://www.lakimiesliitto.fi/uutiset/maalittaminen-tulee-kriminalisoida/> Läst 22.10.2020

Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt Krohm 1997: *Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Upplaga 2. Översättning Nilsson, Björn. Lund: Studentlitteratur AB

Häkkinen, Anna 2020: *Mitä poliisin pitää tietää – Poliisimiesten kokemuksia maalittamisesta*. Polisyrkeshögskolan. Lärdomsprov. Finns att läsa:
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/342115/ON_H%C3%A4kkinen.pdf?sequence=2&isAllowed=y Läst 21.08.2020

Johannessen, Asbjørn & Tufte, Per Arne & Christoffesren, Line 2017: *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Upplaga 2. Översättning Nilsson, Björn. Stockholm, Liber AB

Julin, Noora 2020. *Polisyrkeshögskolan – Arbetsgemenskapsfärdigheter*. Föreläsning 23.10.2020.

Patel, Runa & Davidson, Bo 2019: *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Upplaga 5. Lund, Studentlitteratur AB

Patel, Runa & Davidson, Bo 2011: *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Upplaga 4. Lund, Studentlitteratur AB

Pelkonen, Nina 2005: *Kriisin ABC – käsikirja poliisin käyttöön*. Helsingfors, Edita Prima Oy.

Polisen 2020: *Polisnärheten i Sydvästra Finland*. Finns att läsa:
<https://www.poliisi.fi/sv/sydvastrafinland>. Läst 12.05.2020

Polisen 2019a: *Polisen, riksåklagarämbetet och lagmännen vill ingripa i riktade trakasserier*. Finns att läsa:
https://www.poliisi.fi/sv/polisstyrelsen/meddelanden/1/0/polisen_riksaklagarambetet_och_lagmannen_vill_ingripa_i_riktade_trakasserier_81543 Läst 22.10.2020

Polisen 2019b: *Polisens utredning: Riktade trakasserier inverkar på personalens välmående och ork men inte på besluten*. Finns att läsa:

https://www.poliisi.fi/om_polisen/meddelande/1/0/polisens_utredning_riktade_trakasserier_inverkar_pa_personalens_valmaende_och_ork_men_inte_pa_besluten_86448. Läst 08.02.2020

Polisstyrelsens föreskrift 14.06.2019: *Åtgärder efter kritiska situationer inom polisförvaltningen POL-2019-14546*. Översättning.

Riksdagen 2019: *Lakialoite LA 33/2019 vp*. Finns att läsa:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lakialoite/Sivut/LA_33+2019.aspx Läst 22.10.2020

Vetenskapsrådet 2002: *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Föreläsningmaterial 24.09.2019 på Polisyreshögskolan av Sabina Jordan. Finns att läsa:

https://moodle.polamk.fi/pluginfile.php/67356/mod_resource/content/1/Forskningsetik.pdf. Läst 13.10.2019

Yin, Robert K. 2013: *Kvalitativ forskning från start till mål*. Översättning Retzlaff, Joachim. Lund, Studentlitteratur AB